

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Practica Theologiae Mysticae

Gelen, Victor

Coloniae Agrippinae, 1652

De spectantibus ad ipsam summam. Decisio Prima.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9766

DE SPECTANTIBVS AD IPSAM SVMMAM.

DECISIO PRIMA.

AT TINGIT (vtiq; Sapientia Diuina) à fine & vsque in finem fortiter, & disponit omnia suauiter. Fortiter quidem, eo quod in nunc æternitatis, absque vlla operationis debilitate, omnem Diuinitatis suæ beatitudinem perfectè consequatur ad intra. Suauiter autem, eo quod intermina sua bonitate aliud à se, quantumcunque illud etiam in supremo Angelorum præstans sit, creatum esse & coëxistere, possit sustinere ad Extra; pro vt omnes de facto etiam sustinet creaturas. Et earum quidem [bonitatis illius participes b quædam fiunt, quod sint, quædam quod vegetentur, quædam vt vita viuant, sentiantque; aliæ verò, vt intelligant, participesq; fiant Diuinitatis:] per eius scilicet fruitionem, & gaudium, cuiusmodi homines sunt in via, & beati in patria. nos ergò de hominibus in hac vita per mystica exercitia, conuersationem suam in cælo collocare gestientibus Deo fauente, ordinatè dicemus, per totam hanc summam. & principiò quidem hic dicitur.

I. Quod Ordo Summe Mystica sit practicus, non scholasticus.

II. Quid sit Theologia Mystica?

III. Theologiam Mysticam secundum hanc summam practicam, dinidi in duas partes, seu modos, scilicet in modum operandi naturaliter, & in modum operandi supernaturaliter.

IV. De varijs quibusdam conditionibus vtrius tam naturaliter, quàm supernaturaliter operandi.

V. A Theologia Mystica arcendos esse malos, & incapaces.

ARTICVLVS PRIMVS.

Quod Ordo Summe Mystica sit practicus, non scholasticus.

P RINCIPIÒ itaque pro instituto nostro, quod practicum, non scholasticum est, mystico Lectori sciendum, nullas quæstiones scholasticas, aut mysticas à nobis disquiri; nisi in quantum praxi deseruiunt: vnde ea, quæ à mysticis Scriptoribus, sparsim tradita sunt,

consecutiuo ordine prosequimur, vt ab infimis per medios, vsque ad supremos diuini animi status, dispositiones, & operationes magis notabiles; nihil tam non desit, quam ex altero, tanquam ex præmissis, & inductione subsequatur; per paraphrases quidem simpliciorum praxi, per decisiones verò scholasticas, doctioribus, mystico-scholastico autem, vtroque modo, dilucidius consulentes.

a Sap. 8. b S. Dionys. de diuin. nom. c. 4.

A

Idque

Idque non tantum circa status, eorumque; infimas, medias, & supremas regiones; sed etiam, & quam maximè circa instantaneas, pro hic, & nunc, operationes: quo ita [bonum a ordinis, in singulis consistens] penitus agnoscat. [ordinis enim ignorantia b perturbat formam meritorum, nec reputatur perfecta rei cognitio, in nobis existere, cum scimus, quid sit in nobis faciendum; & ignoramus, quo ordine sit procedendum.] & hoc eo facilius fieri debuit, quo vtilius & iucundiùs, dilucida, brevisque doctrina, sapientis animum solet afficere. atque hac vel maximè de causa, quamlibet decisionem in articulos subdividimus, ut illa, quæ substantialem aliquam explicationem poscunt, per separatam distinctionem, sic clariùs & breviùs, ut simul etiam magis nervosè tractentur.

De industria autem positæ sunt plures sententiæ in illis locis, in quibus aut inter Scholasticos, aut Mysticos, aliqua disceptatio solet torqueri; ut illarum varietate, & splendorem veritatis, & oblectamentum pietatis liceat concipere. Et hoc ipsum quidem, per sacræ Scripturæ, sanctorum Patrum, in arcano Dei amore magis expertorum, nec non Theologorum autoritate præstantium, (quo ad fieri potuit) ipsamet verba, atque sententias. Et quamvis scholastico scientifico, seu accurato ordine spectato, singuli status primò theoreticè, dein immediatè practicè, tractari deberent; quia tamen amoris impatientia hoc rejicere videtur, quod ilicò suum non sonuerit, idèò praxin Theoriæ anteposuimus, ne (quod maximè spectamus) ab eo quod

practico ordini inferuit, vel in minimo deficere videamur.

Hinc etiam ea quæ ad notitiam praxis faciunt, non per quæstiones, sed per decisiones explicamus. Verè enim diuinorum amans, non tam longam disputationem, quàm simplicem instructionem, & veritatis cognitionem inquirat, eique lubens, ac modestè acquiescit: ipsas autem decisiones secundùm substantiales materias, ita distribuimus, ut ad vniuersalem notitiam, omnium modorum Deum amandi, nil desit; & idèò, vel à statu prælibaninum mysticorum, & à modo Deum amandi, qui in ipsis Dæmonibus, & peccatoribus reperitur, incipimus; & conformiter ad praxin, omnes status, dispositiones & operationes magis notabiles, vsque ad claram visionem Beatorum prosequimur: intermediè, ad propria loca ea inferentes, quæ sic in illo, ut non citiùs in alio loco intelligantur. Vnde, v. gr. ea quæ in decisione c quinta habentur in genere, ad omnes status modorum operandi naturaliter, si ante statum meditationis, & pro decisione quarta, posita fuissent, à meditante non fuissent intellecta. Ipsa enim orationis mentalis praxis, oculum spirituales prius acuit, ut discat parietem cordis, ex originali peccato vitiatum, effodere; & occultas in se abominationes, intelligere; id quod etiam in alijs decisionibus per totam summam, vtriusque partis fieri, pro practico ordine cognoscendo, cum primis retinendum erit. Cum autem frequenter de mysticis functionibus mentio fiat, sequenti articulo dicendum erit,

a S. Thom. l. 1. cont. Gent. c. 28. b S. Ambros. apud S. Bonau. in solil. c. 1. c hic infra.

Quid

Quid sit Theologia Mystica.

ARTICVLVS SECVNDVS.

Sicut nō loquimur hoc loco de Theologia scholastica, quæ veritati reuelata nititur, sic nec de Theologia mystica, pro vt tanquam scientia, vel virtus Theologica siue habitus supernaturalis spectari potest; sed pro vt habet, & cōmunicat vsum, & exercitium, siue fruitionem eorum, quæ speculatiuè apprehenduntur, vel etiam propter sui excellentiam, nullo ingenio assequi possunt: siue, pro vt est [fructus a Spiritus sancti, & dicit actuale charitatis experimentum, vel sentimentum, siue charitatis fruitionem, quod idem est ac gaudium.] atque ita [ipsa mystica Theologia b non est propriè scientia, pro vt scientia est habitus acquisitus, aut etiam infusus informis; qui in speculatiuum, practicumque diuiditur: imò sapientia ista nunquam informis est, sicut nec charitas. Vnde & in mystica Theologia non dirigitur iugiter sermo mentis ad Deum; sed ipsa mentis in Deum defixio, admiratio Maiestat, suspensio animi in Lumen immensum, ac æternale feruentissimum, ac quietissimum, & transformatiua, seu absorptiua inspectio Deitatis, est mystica illa Theologia, præsertim si accipiatur pro actu; si autem sumatur pro habitu, realiter idem est quod præstantissimum donum Spiritus sancti, quod sapientia nuncupatur; sumendo sapientiæ donum, non vt est donum gratiæ gratis data, de quo ait Apostolus: Alij per Spiritum datur sermo scientiæ; sed vt est donum gratiæ gratum facientis supernaturale, & infusum, cha-

ritati inseparabiliter iunctum: de quo loquitur Isaias, requiescet super eum Spiritus sapientiæ & intellectus.]

Maioris insuper elucidationis gratia [Theologia mystica est c extensio animi in Deum per amoris desiderium.] Aliter sic: Theologia mystica est motio Anagogica, id est sursum ductiua in Deum per amorem feruidum & purum. Aliter sic: Theologia mystica est experimentalis cognitio habita de Deo per amoris vnitui complexum. Aliter sic: Theologia mystica est sapientia, id est, sapida notitia habita de Deo: dum ei supremus apex affectiue potentiæ rationalis per amorem coniungitur, & vnitur. vel sic: Theologia mystica [est d irrationalis, & amens, & stulta sapientia, excedens laudantes.]

Nobis autem breuiter sit, Theologia mystica notitia contemplatiua, sapida Dei, ac diuinorum: notitia quidem, quia est proprius actus substantiæ intellectuales, in ordine vltimati boni inchoatus duntaxat; vt autem sit completus, & perfectus, additur sapida Dei, ac diuinorum. [ad beatitudinem enim non solum e requiritur visio, quæ perfecta est vltimi, & intelligibilis finis cognitio; sed etiam comprehensio, quæ finis præsentiam respicit; & fruitionem, quæ rei amantis in amato quietationem importat, & est gaudium, seu delectatio de aliquo bono; tanquam de vltimo fine.] [Amor itaque pro vt est f vehemens desiderium vitæ æternæ.] [Theologia mystica est g & quedam occultissima sapientia; quam immediatè Deus solus homi-

A 2

nem

a S. Thom. 1. 2. q. 112. a. 5. ad 4. b Dionys. Carthus. in Theol. myst. S. Dion. q. 3. a. 5. c.

c Gerson. Theol. spec. con. 28. d S. Dion. de diuin. nomin. c. 7. e S. Thom. 1. 2. quæst. 4. art. 2. c. f S. Thom. supp. em. q. 95. g Harph. l. 3. p. 1. c. 6.

nem in spiritu edocet.] & est [charitas, secundum quod est singularis quædam a amicitia hominis cum Deo.] hinc ergò mystica, seu occulta iure merito dicitur, ac habens arcana, ad sacra pertinens, silentioque veneranda. Cum autem incipientes, & proficientes, aliter Theologiæ mysticæ functiones exerceant, quam perfecti; consequenter dicendum est,

Theologiam mysticam secundum hanc summam practicam, diuidi in duas partes, seu modos, scilicet in modum operandi naturaliter, & in modum operandi supernaturaliter.

ARTICVLVS TERTIVS.

Duplicem esse Theologorum traditionem, alteram quidem occultam & mysticam: alteram planam, & notio-rem: & illam quidem signis contineri, atque perficiendi vim habere: hanc sapientiæ studiosam esse, & demonstrandi habere vim: atque hanc quidem probare, & confirmare eorum quæ dicuntur, veritatem, illam autem efficere, & collocare in Deo obscuris, & quæ doceri non possunt modis, & instructionibus: non enim more hominum, & medio interiecto, sed purè & sanctè; ac more humano superiore, & efficaciter sua considerat;] non est illa, quam hoc loco intendimus, distinctio. Nostri enim instituti non est; de plana & notiore illa, quæ hodie scholastica dicitur tractare; sed contemplationis diuinæ, ordinatam prosecutionem, ab infimis usque ad supremos huius vitæ status, tradere. Per se autem [Theologia mystica du-

plicem cibum *c* apponit, alterum firmum & stabilem, alterum liquidum, & profluentem; solidum quidem cibum significare arbitror, mentis participem, stabilemque, ac eodem in statu manentem perfectionem; qua diuinarum rerum participes fiunt sensus illi mentis, perstantem, potentem, singularem, indiuiduamque scientiam. Liquidum autem, fluxionem quæ vim habet diffusionis, & foras excurrere studet. Varijsque etiam, ac multis, & diuiduis, eos qui educuntur pro captu & modo suo, ad simplicem, stabilemque Dei scientiam, benignè deducit.] Et ex tali pariter cibo [duplex cordis munditia progignitur; Vna *d* quidem præambula, & dispositiua ad Dei visionem; quæ est depuratio affectuum, ab inordinatis affectionibus. & hæc munditia cordis fit per virtutes, & dona; quæ pertinent ad vim appetitiuam. alia verò munditia cordis est, quæ est quasi completiua, respectu visionis diuinæ. & hæc quidem est munditia mentis depurata à phantasmatis, & erroribus: vt scilicet ea, quæ de Deo proponuntur, non accipiuntur per modum corporalium phantasmatum.] [diuinis enim viris sacrarum rerum radius, quod spiritali cognatione teneantur, sincerè ac per se, re nulla *e* interiecta collucet, mentisque eorum captum, planè odore perfundit.]

Et secundum hæc, maioris perspicuitatis gratia, totiusque negotij mystici breuitate, summam hanc practicam in duas partes duntaxat, diuidimus; scilicet in modum operandi naturaliter, id est,

a S. Thom. 2. 2. q. 23. a. 1. c. *b* S. Dion. epist. ad Tit. *c* S. Dion. epist. ad Tit. Pontif. *d* S. Thom. 2. 2. q. 2. a. 7. c. *e* S. Dion. de Eccl. hierarch. c. 4.

est, cum phantasia, & discursu; & in modum operandi supernaturaliter, id est, cum pura & simplici intelligentia, absque usu phantasiae, & rationis discursu: idque habitualiter per dona intellectus, & maximè sapientiae. Vel, ut solidius dicamus, [duplex a requiritur contemplationis genus, vnum secundum humanum modum, quatenus, etsi fiat cum auxilio ordinario gratiae, adaptatum tamen nostro connaturali operandi modo, utique medio discursu praeuio, nec non cooperatione phantasiae: aliud verò supra humanum modum, quatenus nimirum ex specialissimo auxilio gratiae, correspondente dono intellectus, mens eleuatur ad hoc, ut sine praedictis imperfectionibus, pro hoc statu connaturalibus, veritatem quasi nudam contempletur.] & hoc [per gratiam b eleuantè in altiore statum, quamuis status non mutetur viatoris.] Prior ergò modus incipientes, & proficientes complectitur, nam [connaturalis c modus est naturae humanae, ut Deum nõ nisi per speculum creaturarum, & per aenigmata similitudinem percipiat.] secundus verò modus, perfectos respicit, qui [qui spiritalia quasi nuda d veritate vident; supra humanum modum per donum intellectus.] maximè verò per donum sapientiae.

Per hanc verò duplicem distinctionem nolumus contraire ordinariae triplici distinctioni; quae circa incipientes, proficientes, & perfectos solet considerari. (incipientes enim, & proficientes, sub naturali modo operandi, perfectos

autem solos sub supernaturali modo operandi complectimur) sed attendentes maiorem radicationem in charitate, per interna exercitia contemplationis, seu orationis mentalis, inuenimus mysticum quandoque naturaliter, seu cum usu phantasiae, & rationis discursu, quandoque autem sine illorum admixtione, pura intelligentia, & substantijs separatis conformi modo, per dona intellectus, & sapientiae operari. Iam verò [cum tres gradus charitatis distinguantur, non secundum intensiorem, & maiorem e radicationem in charitate; sed secundum varia studia, & exercitia habentium charitatem incipientium, proficientium & perfectorum:] minus propriè, maiorem radicationem, & perfectionem in charitate respiciunt, ac practicos status secundum naturalem, & supernaturalem modum operandi, non satis distinguunt.

Cum autem de statibus naturaliter operandi incipientium, & proficientium, à quam plurimis copiosè scriptum sit; nos de illis tota prima parte breuiter, & summarie duntaxat tractamus, quo ita mysticus, magis ordinate intelligat, quae fuscè apud alios legerit: at directe vim & operam nostram in statibus modi operandi supernaturaliter, ad facilem intelligentiam collocamus, cum illorum consecutiuus ordo in praxi, non clarè, sed obscurè admodum, & vix laboriosè colligi possit ex tot mysticorum libris. Vnde etiam post accuratum, & consecutiuum ordinem mysticorum statuum, in illis contentas infimas, medias, & supremas

A 3 regio-

a S. Thom. in 3. sent. d. 34. quest. 1. a. 2. & disp. 35. q. 2. a. 2. & latè Nic. à Iesu Elucid. p. 2. c. 5.
b S. Thom. quest. 10. de ment. a. 3. c S. Thom. 3. sent. d. 34. a. 2. q. 1. & d. 35. q. 2. a. 2. d S. Thom.
ibid. e S. Thom. 2. 2. quest. 24. art. 9.

regiones, magis notabiles, & descriptioni dignas practicè exponimus; pro innumerabilibus autem, & inexplicabilibus momentaneis operationibus (quo ita mysticus in exercitio actus, etiam minutissima quæque intelligere, purgare, illuminare, & perficere possit) fusè, & quoad fieri potuit, dilucidè tractantes. quæ omnia priusquam fiant, maioris perspicuitatis gratia, de ampliori differentia modi operandi naturaliter, & supernaturaliter hic consequenter dicemus,

De varijs quibusdam conditionibus modi tam naturaliter, quam supernaturaliter operandi.

ARTICVLVS QVARTVS.

PRO vtriusque *b* autem modi varijs conditionibus, sciendum erit primò, quod sicut in his duobus modis: [voluntas fertur in finem & absentem, *c* cum ipsum desiderat & præsentem, cum in ipso requiescens, delectatur.] ita etiam vtriusque modi cum Deo vnio, sicut desiderium, & delectatio differat. naturalis enim modus, per proprias actiones incessanter contestatur, quia Deus sit, quem querit anima eius; supernaturalis autem modus, vt iam de obtento, & possessio gaudium excitat. [amor enim facit *d* vnionem, vel effectiue mouens ad desiderandum, & amandũ præsentiam amati, quasi sibi conuenientis; (pro incipientibus, & proficientibus) vel formaliter, vt amor amicitiae, qui est talis vnio, vel nexus,] pro perfe-

ctis. [his quidem perfectam & fruitionem vltimi finis habiti, realiter; illis autem imperfectam, & vt plurimum in intentione, tantum tribuendò.] Secundò, quod [limitari ad humanum modum, (scilicet operandi) non sit aliud, quam limitari ad discursum, & rationem; ita tamen, vt ratio per discursum perueniat ad cognoscendum illud, quod intellectus sine discursu cognoscit.] [Intellectus enim & ratio, differunt, quantum ad modum cognoscendi; quia scilicet intellectus cognoscit simplici intuitu; ratio verò discurrendo de vno ad aliud.] Tertiò, quod incipientes & proficientes, aliquando per accidens, ad modum operandi supernaturaliter pertingere valeant, ac etiam ad actus infusos *h* recipiendos, capaces sint. Quartò, quod [impediatur actus *i* cõtemplationis, (in quo essentialiter est vita contemplatiua) & per vehementiam passionum, per quã abstrahitur intentio anime, ab intelligibilibus ad sensibilia, & per tumultus exteriores:] quo ad vsque per virtutes morales impediatur vehementia passionũ, & sedetur exteriorum occupationum tumultus. Quintò, quod quamdiu vt plurimum, & ordinariè mysticus procedit secundum rationis discursum, ad naturalem statum redigatur, vel incipientium, vel proficientium: quando verò ordinariè vt plurimum, sub vno intelligentiæ radio operatur, ad supernaturalem modum maioris radicationis in charitate referatur. Sextò, quod hi duo modi, ita inter se differant, sicut vmbra,

a &

a infra 2. p. para. 6. & 9. & 2. p. dec. 6. & 9. *b* vt latius inf. 2. par. Dec. 1. *c* S. Th. 1. 2. q. 3. a. 4. c. d. S. Thom. 1. 2. q. 28. a. 1. c. *e* S. Thom. 2. 2. q. 24. a. 9. c. & q. 11. a. 4. c. *f* 1. 2. q. 68. a. 2. *g* S. Thom. de Intell. & Intellig. opusc. 53. *h* & infra decis. 10. a. 5. *i* S. Thom. 2. 2. quest. 180. a. 4. c.

a & imago. quia incipientium, & proficientium modus, ex sua natura, phantasmatum umbris, & distinctionibus subijcitur; perfectorum autem per dona intellectus, vel sapientiæ, quo ad fieri potest viuam, & claram imaginem vitæ æternæ, in se producit. hinc etiam ad pulchritudinem vniuersi contuendam, sufficientissimè diuina illa sapientia, creauit duo tantummodo luminaria, *b* luminare scilicet minus, vt præesset nocti; & luminare maius, vt præesset diei: alijs fideribus, ab his duobus abundanter, pro sua cuiusque capacitate participantibus. Vnde etiam incipientibus, & proficientibus, (quantumcunque benè sua peregerint) lumen minus, scil. naturalis modi operandi, perfectis autem lumen maius, scil. supernaturalis modi operandi, sufficit. Septimo, quod sicut modus naturaliter operandi, habet statum purgatiuū, scil. meditationis, & illuminatiuum, scil. aspirationis, ac perfectum, scil. contemplationis; sic etiam modus operandi supernaturaliter, habeat statum purgatiuū in priuatione, illuminatiuum in vnione, perfectissimū in transformatione. Octauo, quod vterque modus non tantum secundum hos tres status continuò proficiat: sed etiam, quod in exercitiis actus; & toties, quoties, in mentali oratione, sese mysticus Deo coniungere conatus fuerit, operationes intellectuales purgare, illuminare, & perficere habeat: pro vt etiam in praxi *c* latius ostensum est. vt autem hæ margaritæ ante porcos non projiciantur, consequenter dicimus,

*A Theologia Mystica arcendos esse malos
& incapaces.*

ARTICVLVS QVINTVS.

CVM [plerisque ad diuinam *d* & occultam diuinarum mentium Veritatem, aditus non pateat] sed [solis *e* viris sanctitatis studiosis, & amatoribus] aperiat; sollicitè agendum est, vt non tantum profani, ab ea arceantur, seu illi qui [sacris *f* nostræ religionis non sunt initiati] sed etiam, qui fœtoribus peccatorum, voluntariè, & voluptuose nigrescunt, vel qui nondum per mortificationis, & virtutis studia, animi candorem acquisuerunt.

Et sicut eiusmodi à sola notitia cohiberi debent, ita vel maximè in praxi ab omni felicitate mystica alieni censendi sunt, qui Dei sapientiam in mysterijs absconditam ignorantes, ingenij sui pruritu, excogitatas cõpositiones prædicare gestiunt; ea arrogantia præsumptione tumidi, vt quæ ignorant, *g* blasphemant, quæcunque autem naturaliter tanquam muta animalia norunt, in his corrumpantur, verisque Dei amicis quoquo modo molestias inferant. de quibus in locis proprijs, & ad praxin accommodis *h* vtilius, quam hic latius dicendum iudicauimus. præsertim quod status priuationis opus cuiusq; rigidè satis examinet, ac ad purum excoquat; in supernaturalibus autem operandi modis, nullus figmentis relictus sit locus. Iam verò priusquam de statibus, & operationibus directè mysticis loquamur, de illis, quæ implicitè mystica aspiciunt, hic breuiter dicendū erit.

S T A-

a Hebr. 10. *b* Genes. 1. *c* infra 1. p. decis. 7. a. 8. & 2. p. par. 6. & 9. *d* S. Dion. de celest. hierar. c. 2. *e* Epist. ad Tit. *f* Theol. Myst. c. 3. *g* Epist. Iud. *h* infra Decis. 7. a. 7. & Decis. 7. a. 2.